

NEOLITICKÉ A MLADOBRONZOVÉ SÍDLIŠTĚ U CHÝNICE, OKR. PRAHA-ZÁPAD

Daniel Stolz – Lubor Smejtek – Miloš Vávra

Na jaře roku 1983 zdokumentovali V. Čtverák, M. Gojda, L. Jiráň a M. Vávra při melioračních úpravách západně od Chýnice na dvou polohách objekty kultury s lineární keramikou a kultury knovízské (*obr. 1; tab. 1*), které bychom chtěli představit v následujícím příspěvku.

STARŠÍ NÁLEZY Z KATASTRU OBCE

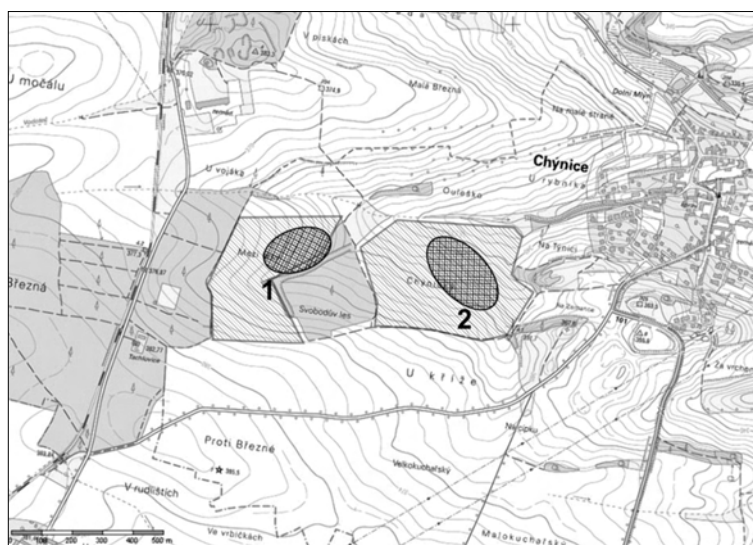
V letech 1981–1982 odkryl V. Matoušek v centru obce část vrcholně středověkého objektu, v jehož stěnách byly zahloubeny nístěje dvou železářských pecí. Při této akci byly získány i zlomky keramiky kultury s vypíchanou keramikou (*Matoušek 1982*). V roce 1983 zdokumentovali V. Čtverák, M. Gojda, L. Jiráň a M. Vávra při melioračních úpravách západně od Chýnice na dvou polohách objekty kultury s lineární keramikou a kultury knovízské (*Gojda – Vávra 1985*). Při stavebních úpravách domu čp. 8 v centru obce v roce 1990 byly získány zlomky keramiky z pravěku, vrcholného středověku a novověku a zlomky novověkých kachlů. V letech 2012–2013 prozkoumal D. Stolz na stavbách tří rodinných domů na západním okraji obce čtyři sídlištní jámy kultury s vypíchanou keramikou (nepublikováno).

LOKALIZACE NALEZIŠTĚ A VZTAH K PŘÍRODNÍMU PROSTŘEDÍ

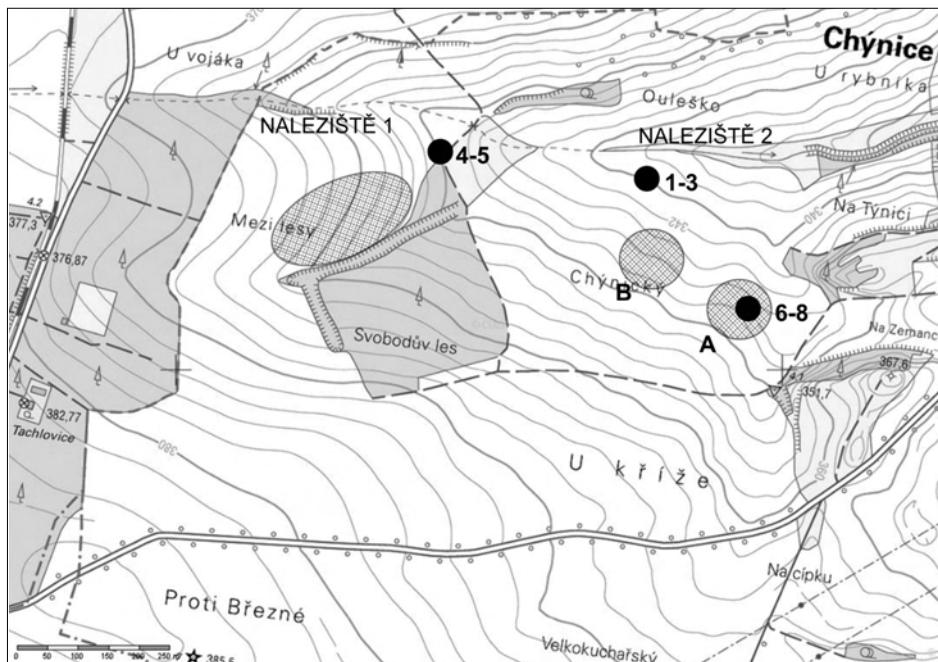
Obě polohy se nachází v západní části katastru obce na mírném severním svahu, který se sklání k bezjmennému pravostrannému přítoku Radotínského potoka (*obr. 1 a 2*).¹ Objekty na lokalitě 1 jsou vzdáleny od vodoteče cca 50 m a nálezy z povrchových sběrů cca 60–260 m. Na lokalitě 2 protéká výše popsany

Obr. 1. Chýnice, okres Praha-západ. Výřez z mapy s vyznačením lokality 1 a 2 (mřížkované ovály) a plochy meliorací (šrafované mnohoúhelníky)

¹ Lokalita 1 (sídliště LnK) má přibližné souřadnice JTSK: okolo bodu (objekty 4 a 5) 756564/1051634 a plocha (sběry) 756821/1051851, 756626/1051767, 1051767/1051707, 756842/1051779. Lokalita 2 (sídliště KnK) má přibližné souřadnice JTSK: plocha 756167/1051716, 756197/1051876, 756024/1051919, 756009/1051853.

Obr. 2. Chýnice, okres Praha-západ. Výřez z mapy s umístěním objektů (černý bod s čísly příslušných objektů) a koncentracemi pravěké keramiky na lokalitě 1 (mřížkovaný ovál) a 2 (mřížkované kruhy A a B)

vodní zdroj od plochy s objekty a nálezy z povrchových sběrů ve vzdálenosti od 50 do 260 m. Podloží zde tvoří svahové jílovitohlinité sedimenty a devonské vápence s pokryvem rendziny a hnědozemě. V nejbližším okolí převládají hlinité svahové sedimenty, naváté hlinité sedimenty a devonské vápence s pokryvem hnědozemě, hnědé půdy a rendziny.

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE, OBJEKTŮ A NÁLEZŮ

Lokalita 1

Meliorace byly položeny na ploše cca 350 × 300 m mezi lesem Březná na západě a Svobodovým lesem na východě. Práce zde byly ukončeny v lednu 1983 zahrnutím melioračních rýh (obr. 1). Při kontrole v březnu 1983 byl zjištěn rozptýl neolitických keramických zlomků v severní části plochy s melioracemi severně od Svobodova lesa (obr. 2). Místa s černohnědou barvou na povrchu pole naznačovala, že zde byly porušeny pravěké objekty. V průkopu hlavního odvodňovacího potrubí umístěného západně od severního cípu Svobodova lesa, který nebyl ještě zahrnut, byly zachyceny dva objekty (obr. 2). Objekt 4 se rozkládal 27,9 m severovýchodně od šachty v hlavním odvodňovacím potrubí a 19,5 m od severního cípu lesa. Objekt 5 byl umístěn 20,9 m severovýchodně od šachty v hlavním odvodňovacím potrubí a 15,5 m od severního cípu lesa.

Lokalita 2

Meliorace byly položeny na ploše cca 500 × 380 m mezi Svobodovým lesem na západě a dvěma terénními hřbety na východě (obr. 1). Při návštěvách v březnu 1983 byly zdokumentovány v hlavním odvodňovacím potrubí číslo II tři knovízské objekty (č. 1–3; obr. 2). Toto místo se rozkládá ve středu severní části odvodňovací plochy ve vzdálenosti 50–70 m od bezejmenného pravostranného přítoku Radotínského potoka. Objekty byly polohopisně zaměřeny od spojení hlavních odvodňovacích rýh I a II. Všechny se rozkládaly jižně od tohoto spojení. Objekt 1 byl od něj vzdálen 34 m, objekt 2 28 m a objekt 3 21,4 m. Při kontrole 4. 5. byly zjištěny a prozkoumány další tři knovízské objekty (č. 6–8) ve vedlejších odvodňovacích rýhách ve východní části plochy s melioracemi (obr. 2). Všechny tři objekty ležely zhruba na stejné úrovni ve třech sousedních rýhách, které jsou od sebe vzdáleny přibližně po 10 m. Poloha s objekty 6–8 je vzdálena od místa s objekty 1–3 cca 200 m jihovýchodním směrem.

Při povrchových průzkumech v březnu až květnu byly zjištěny také dvě výraznější kumulace knovízské keramiky (označeny jako A a B). Kumulace A odpovídá umístění objektů 6–8 (obr. 2). Kumulace B se nachází mezi polohami s objekty 1–3 a 6–8 (obr. 2). Dokládá tak, že obě místa s objekty tvořila součást jedné lokality o ploše nejméně 230 × 60–80 m. Několik desítek metrů od východního okraje této lokality byla ještě nalezena neolitická kopytovitá sekera.

Popis objektů

Lokalita 1

Objekt 4 (obr. 3)

Rozměry: délka 110 cm, hloubka 38 cm. **Popsis:** jáma s konkávními stěnami, které přecházely do konkávního dna. Objekt byl zachycen na západním profilu výkopu. **Výplň:** hnědočerná. **Nálezy:** 16 ks keramiky. **Datace:** neolit.

Objekt 5 (obr. 3)

Rozměry: délka 60 cm, hloubka 40 cm. **Popsis:** jáma s lehce konkávními, téměř svislými stěnami a plochým, rovným dnem. Objekt byl zachycen na východním profilu výkopu. **Výplň:** hnědočerná. **Nálezy:** žádné. **Datace:** pravděpodobně neolit.

Lokalita 2

Objekt 1

Rozměry: délka 300 cm, hloubka 50 cm. **Popsis:** jáma s konkávními stěnami, které přecházely do lehce konkávního dna. Objekt byl zachycen na obou stěnách výkopu. **Výplň:** tmavě hnědá až černohnědá. **Nálezy:** 10 ks keramiky. **Datace:** knovízská/štitarská kultura.

Objekt 2

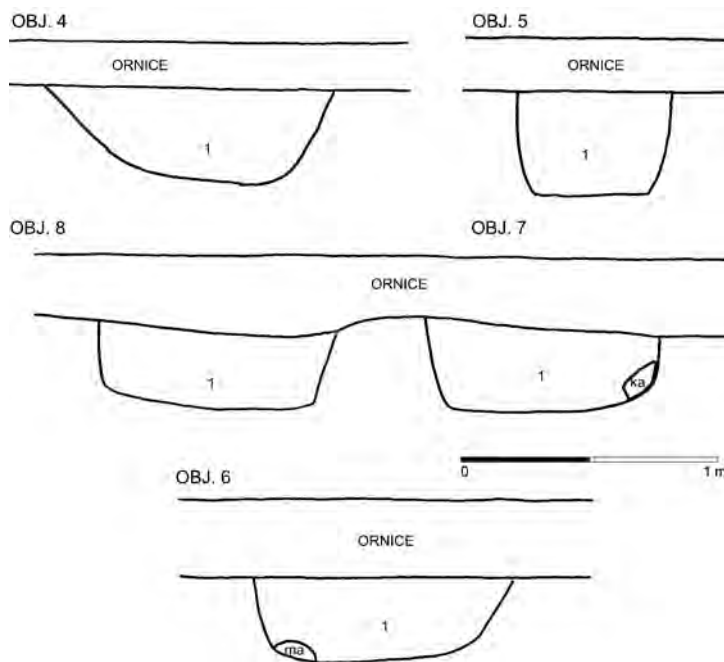
Rozměry: šířka 38 cm, hloubka 35 cm. **Popsis:** kúlová jamka s konkávním dnem. Objekt byl zachycen na východním profilu výkopu. **Výplň:** tmavě hnědá. **Nálezy:** žádné. **Datace:** pravděpodobně knovízská/štitarská kultura.

Objekt 3

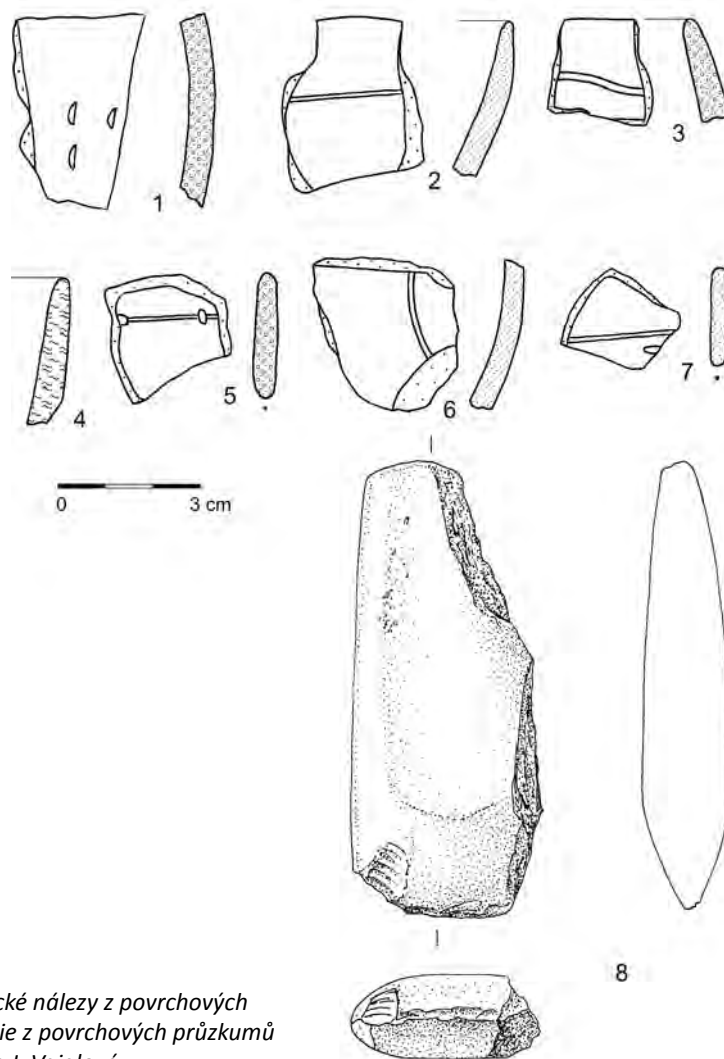
Rozměry: délka 630 cm, hloubka 30 cm. **Popsis:** jáma s konkávními stěnami, které přecházely do konkávního dna. Objekt byl zachycen na obou stěnách výkopu a svým jižním koncem těsně navazoval na objekt 2. V nadloží ornice (35 cm) a šedoohnědá vrstva (30 cm). **Výplň:** šedoohnědá. **Nálezy:** 1 ks keramiky. **Datace:** knovízská/štitarská kultura.

Objekt 6 (obr. 3)

Rozměry: délka 100 cm, hloubka 32 cm. **Popsis:** jáma s přímými, šikmými až konkávními stěnami a lehce konkávním dnem. Objekt byl zachycen na jižním profilu výkopu. **Výplň:** humózní tmavě šedoohnědá. **Nálezy:** 37 ks keramiky. **Datace:** knovízská kultura.

Obr. 3. Chýnice, okres Praha-západ. Řezy objektů 4–8

Obr. 4. Chýnice, okres Praha-západ. Keramické nálezy z povrchových průzkumů z lokality 1 (1–7) a broušená industrie z povrchových průzkumů z lokality 2 (8). Kresba D. Stolz a I. Vajgllová

Objekt	Keramika	Mazanice	ŠI	BI
1	10			
2				
3	1			
Sběr u 1–3	4			
4	16			
5				
6	37	9		
7	137	23		
8	74	22		
Sběr lok. 1	28	1	2	1
Sběr lok. 2 (kum. A)	46			1
Sběr lok. 2 (kum. B)	58			

Tab. 1. Chýnec, okres Praha-západ. Celkové počty všech nálezů v objektech a ze sběrů

Objekt	Velikost			Materiál									
	Zlomků keramiky	Celkem jedinců	0–3 cm	3–6 cm	6–9 cm	Bahnitý	Plavený jemný	Plavený hrubý	Plavený s kamínky	Plavený písčité	Neplavený hrubý	Neplavený s kamínky	Neplavený písčité
4	16	1	6	7	3							1	
Sběr	27	24	15	12		2	7	5		5	1	2	2

Tab. 2. Chýnec, okres Praha-západ. Materiál a velikost u neolitické keramiky

Objekt	Celkem jedinců	Stěny	Dna	Okraje	Části nádob	Kulovité tvary	Miska
4	1				1	1	
Sběr	24	21		3		1 (1)	2 (2)

Tab. 3. Chýnec, okres Praha-západ. Zastoupení typu fragmentů a tvarů u neolitické keramiky. U tvarů jsou v závorce vyjádřeny počty zjištěné na základě okrajových zlomků

Objekt	Celkem jedinců	LO	PO	TO	TZ	Prostá linie	Notová výzdoba	Vyplňovaná páska
4	17							
Sběr	11	5		1		3	1	1

Tab. 4. Chýnec, okres Praha-západ. Výzdoba neolitické keramiky. Použité zkratky: LO – lineární ornament, PO – plastický ornament, TO – technický ornament, TZ – technické zařízení (pupy a ucha)

Objekt 7 (obr. 3)

Rozměry: délka 90 cm, hloubka 34 cm. **Popis:** asi zásobní jáma s přímými, svislými až šikmými stěnami a lehce konkávním dnem. Objekt byl zachycen na severním profilu výkopu. **Výplň:** humózní tmavě šedohnědá. **Nálezy:** 137 ks keramiky. **Datace:** knovízská kultura.

Objekt 8 (obr. 3)

Rozměry: délka 90 cm, hloubka 30 cm. **Popis:** asi zásobní jáma s přímými, svislými až šikmými stěnami a lehce konkávním dnem. Objekt byl zachycen na severním profilu výkopu. **Výplň:** humózní tmavě šedohnědá. **Nálezy:** 74 ks keramiky. **Datace:** knovízská kultura.

Popis štípané industrie

Sběr lokalita 1

1. **Popis:** vytěžené ústěpové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 26 mm; šířka: 22 mm; síla: 9 mm; hmotnost: 5 g; kůra: ne; poznámka: jádro bylo těženo bipolárním sbíjením.

2. **Popis:** ústěpové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 29 mm; šířka: 23 mm; síla: 12 mm; hmotnost: 5 g; kůra: 50–70 %; poznámka: podstava byla upravena dvěma drobnými údery.

3–6. **Popis:** čtyři kusy suroviny z rohovce typu Český kras. Dva kusy mají ojedinělé údery, které mohou představovat pokus o těžbu nebo vznikly v ornici při orbě.

Popis broušené industrie

Sběr lokalita 1 (popis podle Stolz et al. 2009)

1. **Popis:** ústěp z povrchu broušeného nástroje; typ: –; zachování: 22 nebo 33; délka: 16 mm; šířka: 18 mm; výška: 2 mm; hmotnost: 1 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec (metabazit typu Jizerské hory); povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: ústěp asi pochází z kopytovité sekery.

Sběr lokalita 2

1. **Popis:** podélně rozštípnutá kopytovitá sekera (obr. 4:8); typ: B1 nebo B2; zachování: 14; délka: 93 mm (celá); šířka: 39 mm; výška: 18 mm (celá); hmotnost: 106 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec (metabazit typu Jizerské hory); povrch: pečlivě vybroušen bez vkleslin; hrana ostří: sekundárně jemně ostřípaná.

ROZBOR KERAMICKÉHO MATERIÁLU

Lokalita 1

Celková charakteristika keramiky je uvedena v *tabulkách 2–4*. Z objektu 4 bylo získáno 16 zlomků keramiky, které patřily jednomu jedinci. Představovaly část dna a stěny větší nádoby z neplaveného těsta s kamínky. Podle keramického materiálu můžeme nádobu zařadit pouze obecně do neolitu.

Z povrchových sběrů pochází 27 ks neolitické keramiky z 24 jedinců a 1 drobný zlomek neurčitelné pravěké keramiky. Zlomky jsou většinou velmi malé a mají výrazně zkorodovaný povrch. Mezi materiálem převládá plavený jemný (25,9 %), pla-

Tab. 5. Chýnice, okres Praha-západ. Počty a základní rozřídění mladobronzových nálezů z objektů a sběrů (1, 3, 6, 7, 8 objekty; 1–3 sběr z hald v okolí objektů 1 až 3; A sběr v místě kumulace A; B sběr v místě kumulace B; + nepřepálené a přepálené střepy; / nepřepálené střepy a silně na struku přepálené střepy; () počet kusů, z nichž byla slepena větší část; × drť)

Objekt / sběr	Číslo sáčků	Okraje					Stěny					Dna		Ucha				
		přesekávaní/ promačkávání	promačkávaná lišta	ucho	vodorovně prstování	svislé prstování	prstování	promačkávaná lišta	svislé žlábkování	vodorovně žlábkování	svislé rýhování/ dřívkování	hřebenování	oběžné žlábkování	Keramika celkem	Závaží	Mazanice	Kámen (oprac.)	Zvířecí kostí
1	7-9	1				8				1			10					
3	10									1			1					
6	15-20	1				34	1	1					37		9		1	
7	21-29	8+2	1	1	1	110	5	1	1	1		5	137	1	23	2	X	X
8	30-37	1 1(2) 1(5)				50/ 6	3					1(2) 1(5)	74		22			
1-3	12, 14	1				2				1			4					
A	4	2	1		1	40					2		46					
B	5-6		1			43	6	1	2	4	1	58						
Σ		23	2	1	1	293	15	2	2	3	2	18	367	1	54	2		

vený hrubý (20,8 %) a plavený písčitý (20,8 %; tab. 2). Mezi fragmenty jednoznačně dominovaly stěny (87,5 %). Mezi tvary byly podle okrajů určeny dvě misky (obr. 4:2,4) a jedna polokulovitá nádoba (obr. 4:3; tab. 3). Lineárním ornamentem bylo celkem zdobeno pět jedinců a technickou výzdobou v podobě prstování byl zdoben pouze jeden jedinec (obr. 4:1; tab. 4). Tříkrát byla identifikována prostá rytá linie (obr. 4:2,3,6) a jednou notová výzdoba (obr. 4:5) a vyplňovaná páska (obr. 4:7).

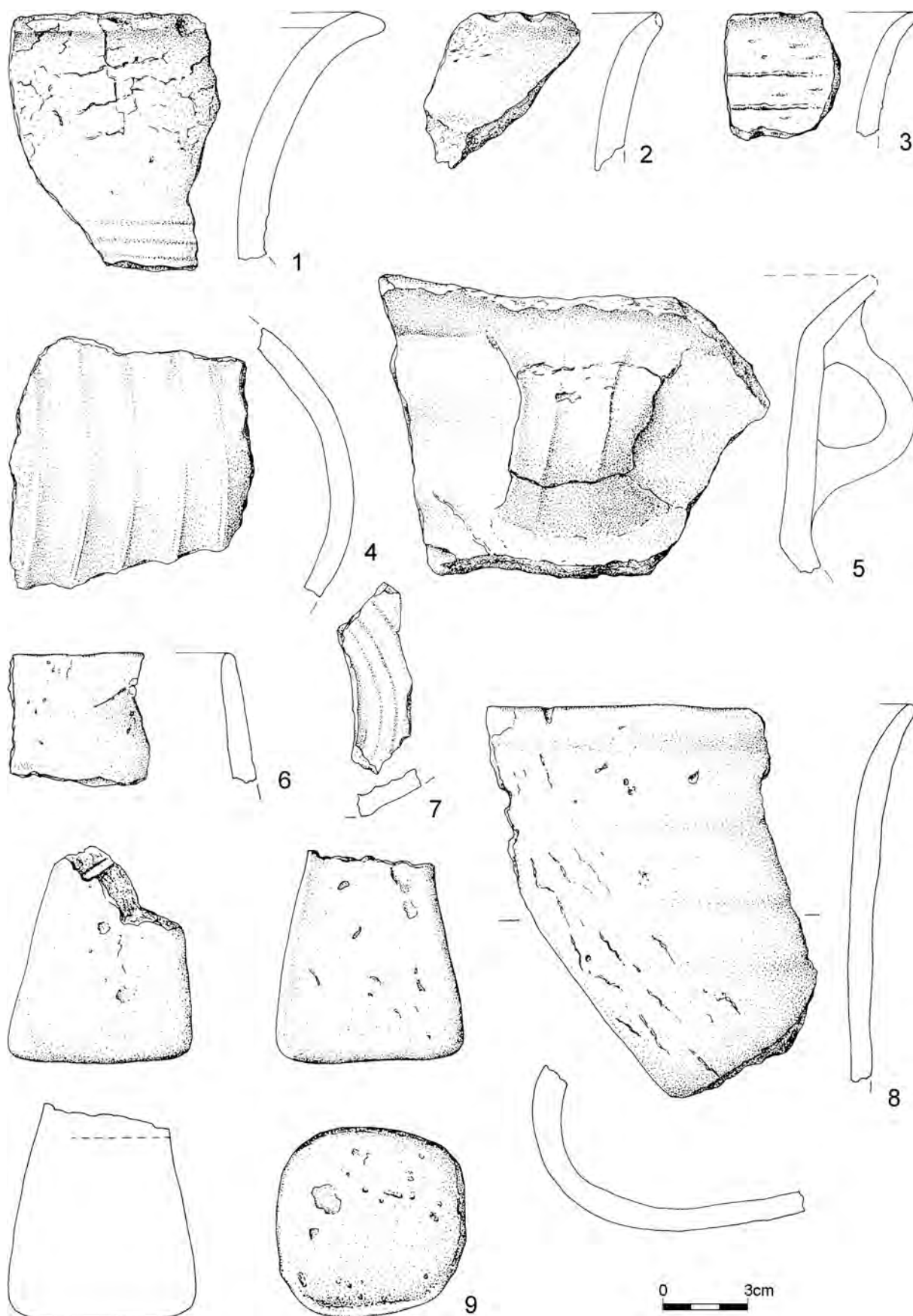
Malé množství zdobených zlomků a původ materiálu z povrchového průzkumu nás nutí být velice obezřetní při dataci. Přítomnost bahnitého těsta (obr. 4:4) dokládá začátek zdejší sídlištní aktivity již v 1. stupni LnK. Výskyt vyplňované pásky a notové výzdoby naznačuje osídlení ve 2. a 3. stupni LnK nebo ve 2. polovině 2. až v 1. polovině 3. stupně LnK. Bezpochyby zde máme přinejmenším dvě fáze osídlení. Na základě malého množství materiálu nelze rozhodnout, jestli se jedná o kontinuální vývoj, nebo opakované osídlení téže polohy.

Lokalita 2

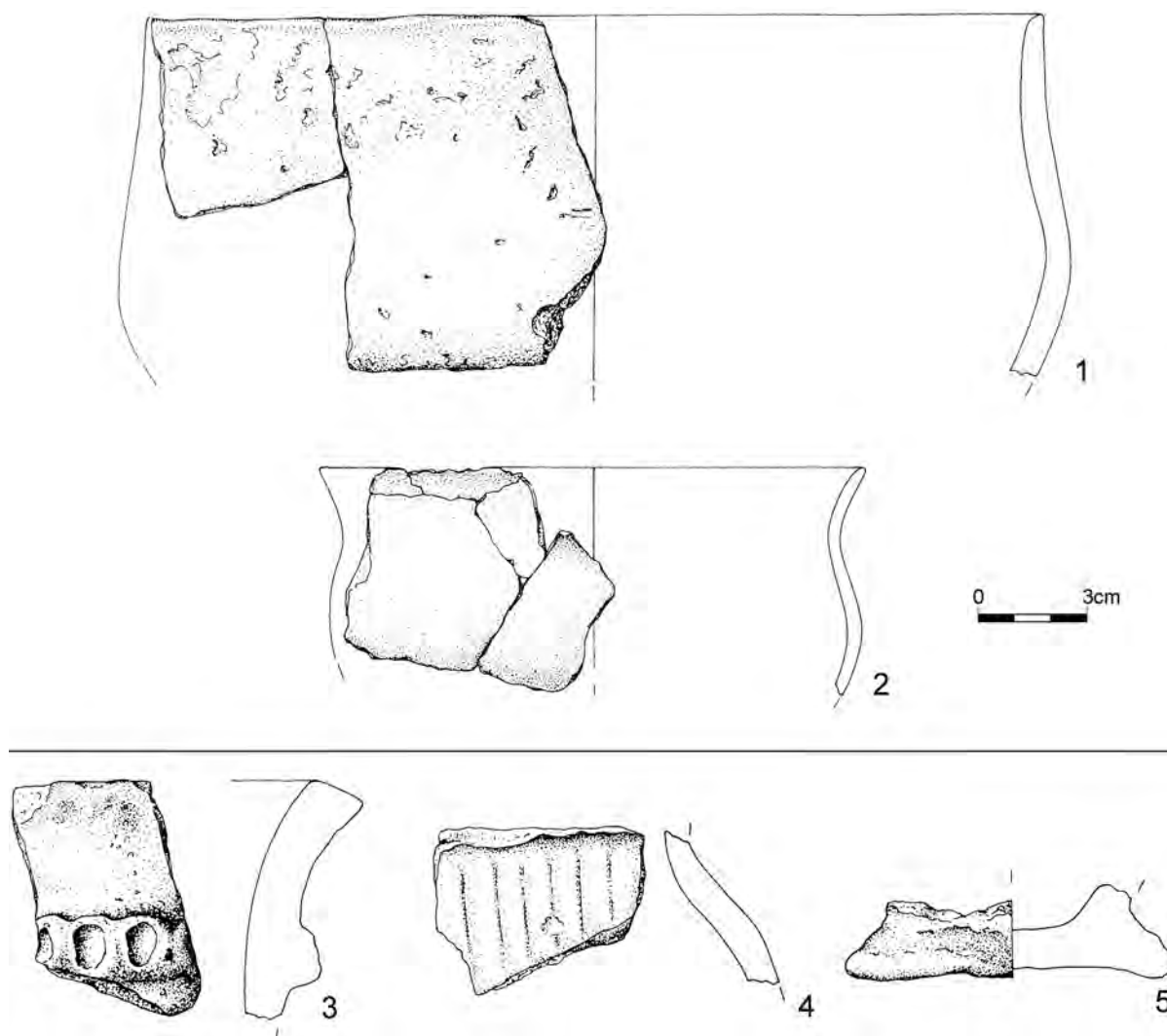
Z této polohy pochází menší kolekce knovízské keramiky, která byla získána při vzorkování narušených objektů 1 až 3, sběru z hald v jejich okolí, výzkumu objektů 6 až 8 a povrchových sběrů v místech kumulací A a B (tab. 1; 5).

Nejvíce zlomků (137 ks), mezi nimiž jednoznačně převažovala hrubá sídlištní keramika, obsahoval objekt 7, avšak ani v tomto souboru se nepodařilo identifikovat nějaké významnější množství typologicky blíže klasifikovatelných jedinců (obr. 5). Převládají zde zásobnicové a hrncovité tvary, jejichž okraje mohou být zevnitř hraněny (obr. 5:1), promačkávány (obr. 5:2) či vodorovně prstovány (obr. 5:3), přičemž s posledně jmenovanou úpravou povrchu se můžeme ve vertikální konfiguraci setkat i na tělech nádob. Mělce svíslé žlábkovaná výduť (obr. 5:4) pochází nejspíše z amfory a k tomuto keramickému druhu lze zřejmě přiřadit také některé okraje (obr. 5:6), u nichž však nelze zcela vyloučit ani jejich příslušnost k okřínům.

Poměrně výrazný zlomek mírně nálevkovitě rozevřeného hrdla s vyhnutým okrajem a lehce svíslé prožlabeným širokým uchem (obr. 5:5) by mohl náležet nějakým mladším hrncovitým exemplářům, stejně jako velkým amforovitým mísám, které bývají občas rovněž opatřeny dvojicemi uch. Uvedený keramický fragment nás zavádí do období vrcholného knovízského horizontu (Kn 4) a toto časové zařazení podporuje i zlomek mísy s oběžně žlábkovanou vnitřní stěnou přiléhající ke dnu (obr. 5:7) či vo-

Obr. 5. Chýnvice, okres Praha-západ. Keramické nálezy z lokality 2 (objekt 7)

Obr. 6. Chýnvice, okres Praha-západ. Keramické nálezy z lokality 2 (1–2 objekt 8; 3–5 kumulace B, sběr).

Obr. 5–6 kresba I. Vajglová

dorovně žlábkovaný zlomek podhrdlí amfory (cf. *Smejtek 2007–2011*, 120, 133–134, 145–146, obr. 117, 120, 122, 128–130, 133–134, 136, 142).

Dva zlomky okrajů z objektu 7 byly přepálením silně popraskány až tvarově deformovány (*obr. 5:1,8*), avšak spíše než o druhotné působení ohně v důsledku nějakého požáru se jedná o pozůstatky vsázky hrnčářské pece, zničené v důsledku nezvládnutí vypalovacího procesu, což by mohly podporovat i struskovité keramické fragmenty ze sousedního objektu 8. Kromě zlomků keramiky bylo v objektu 7 nalezeno také hliněné tkalcovské závaží jehlcovitého tvaru se silně zaoblenými hranami, jehož horní část byla šikmo odlomena zhruba v úrovni příčného otvoru (*obr. 5:8*). Tato závaží se na knovízských i štítarských sídlištích vyskytují celkem běžně a pro bližší chronologické úvahy jsou obecně zcela nepoužitelná. To samé platí také pro kamennou industrii, resp. v tomto případě pro dva říční valouny z objektu 7, z nichž jeden je po obvodu silně opotřebený a sloužil nejspíše jako otloukač. Druhý valoun pak nese, kromě snad záměrného rozštípnutí, výraznější stopy po jeho používání při nějaké pracovní činnosti.

Dvě větší části nádob se podařilo slepit ze souboru keramického materiálu, zjištěného v objektu 8, který zahrnoval celkem 74 zlomků. Lehce esovitě profilované, avšak proporčně značně široké hrdlo amfory (*obr. 6:1*) ukazuje poměrně spolehlivě rovněž na vrcholný knovízský horizont, resp. v tomto případě jeho mladší fázi (Kn 4b), zatímco chronologická citlivost esovitých koflíků (*obr. 6:2*) je již znatelně nižší, neboť je ve větší míře zaznamenáváme minimálně od středního knovízského horizontu Kn 3 (cf. *Smejtek 2007–2011*, 119, 136–137, obr. 113, 123–124, 129, 137–138). V souvislosti s keramikou z objektu 8 stojí ještě za zmínku šest fragmentů nádob, přeměněných vysokým žářem na téměř amorfní kusy struskovité hmoty, u nichž nelze vyloučit spojitost s již uváděnými přepálenými zlomky z vedlejšího objektu 7.

KNĚŽEVES – sídelní horizonty		P. Reinecke / H. Müller-Karpe	Chýnice
mohylovo/knovízský horizont	Mo/Kn 1	část Br C2 – počátek Br D	
starší knovízský horizont	Kn 2	Br D	
střední knovízský horizont	Kn 3	závěr Br D – část Ha A1	
vrcholný knovízský horizont	Kn 4a Kn 4b	část Ha A1 – Ha A2/B1	
knovízsko/štitarský horizont	Kn/Št 1a	Ha B1–(B2)	
starší štitarský horizont	Št 1		
mladší štitarský horizont	Št 2	Ha B2–3	

Obr. 7. Časové postavení mladobronzového osídlení u Chýnice v rámci relativně chronologického třídění knovízské a štitarské kultury ve středních Čechách

Ze vzorkování skupinky objektů 1 až 3 a sběru z přilehlých hald se dochoval jen velmi nevýrazný materiál, z něhož nám však určité časové vodítko mohou poskytnout dva značně otřelé zlomky s pozůstatky hřebenování a jeden svisle rýhovaný (dřívkováný?) fragment (*tab. 5*). Doložená charakteristická úprava povrchu naznačuje, že se zde již pohybujeme na samém konci knovízské kultury či přímo v přechodném knovízsko/štitarském horizontu (Kn/Št 1a), kdy tyto techniky postupně nahrazují dříve široce užívané prstování.

Zcela bez zajímavosti také jistě není nálezy dvou dřívkem svisle upravovaných zlomků mezi materiálem ze sběrů v prostoru kumulace B, kde se vyskytovaly společně s fragmenty prstovanými. Lokalizace kumulace B mezi skupinky objektů 1–3 a 6–8 by tak mohla ukazovat na určitý časoprostorový vývoj zdejšího osídlení během Kn 4 až Kn/Št 1a (*obr. 7*), a to přibližně ve směru od jihovýchodu k severozápadu (*obr. 2*).

Zatímco sběry v místě kumulace A, tedy prakticky v prostoru objektů 6 až 8, nepřinesly žádné výraznější nálezy, tak z kumulace B můžeme vedle dřívkových zlomků zmínit ještě vyhnutý okraj zásobnicovité nádoby, zdobený promačkávanou lištou (*obr. 6:3*), úzce svisle kanelovanou výduť patrně amfory (*obr. 6:4*) a zejména pak poměrně hrubě zpracované „nožkovité“ dno (*obr. 6:5*).

Právě posledně uvedený exemplář je morfologicky dosti neobvyklý a v knovízské keramické náplni spíše výjimečný. Nejedná se o klasickou plášťovou nožku, aplikovanou hojně u některých typů mís a amfor středobronzové mohylové kultury (mnoho příkladů cf. např. Čujanová-Jílková 1970) a dožívající se víceméně ojediněle přechodného mohylovo/knovízského horizontu, případně plného stupně Br D (cf. Hrala 1973, 13–14, *tab. I:2,8–9*; Chvojka 2009, 55, *tab. 3:6; 43:7*), ale o značně degenerovanou nízko podstavu mírně nožkovitého tvaru, u které ovšem nějakou inspiraci staršími předlohami nelze úplně vyloučit. Zcela hypoteticky by pak ovlivnění mohlo přijít i z jiného směru, a sice z lužické kulturní sféry, kde se v průběhu mladší doby bronzové, na rozdíl od teritoria knovízsko-milavečského, setkáváme s různě vysokými plášťovými nožkami nejen u řady malých okřínů, ale výjimečně také u dalších keramických tvarů, jako např. amfor či misek (cf. např. Vokolek 2003, *tab. 21:2; 51:4–5; 54:3; 60:6; 88:18; 110:6,13; 111:11; 123:13; 126:6; 129:5; 154:8; 162:17; 164:4; 170:8; 174:11; 179:9; 182:14; 185:14; 199:8; 202:10; 231:1; 234:6; 259:8,16; 275:3; 296:11; 297:1–2; 326:22; 329:15; 346:19*).

ZÁVĚR

Praha představuje patrně archeologicky nejprozkoumanější oblast v celých Čechách. Působilo a působí v ní velké množství badatelů a archeologických institucí. V jejím blízkém okolí se přesto dodnes nacházejí regiony, o nichž toho víme velice málo. Jeden z nich představuje i území na jihozápad od Prahy na pomezí okresů Praha-západ a Beroun, které náleží do povodí Radotínského a Karlického potoka.

Do nedávné doby zde proběhlo jen několik spíše náhodných záchranných výzkumů a znali jsme odsud malé množství ojedinělých nálezů. Více poznatků přineslo až působení ÚAPPSC v posledním desetiletí. Jmenujme alespoň záchranné výzkumy na katastru Nučic, Ptic, Tachlovic a Úhonic. I tak však jsou naše dosavadní informace o tomto prostoru více než skromné. Z tohoto důvodu jsme zde začali provádět intenzivní povrchové sběry (D. Stolz a D. Stolzová), zpracovávat záchranné výzkumy (např. Stolz 2011; Stolz – Stolzová 2005; *tíž 2010a; tíž 2010b*) a vybrané problémy řešit v rámci diplomových prací (H. Knotová, neolitické osídlení Radotínského potoka).

V souvislosti s vyhodnocením neolitického osídlení byl zpracován i starší záchranný výzkum při melioračních pracích u Chýnice. Na první poloze bylo zjištěno osídlení nejméně ze dvou fází kultury s lineární keramikou (I. a II/III. stupeň) na ploše nejméně 200 × 100 m (*obr. 2*).

Na druhé poloze byly prozkoumány dvě skupinky po třech objektech z vrcholného horizontu knovízské kultury a přechodného knovízsko/štítarského horizontu. Při současných povrchových průzkumech byly také identifikovány dvě výraznější kumulace knovízské keramiky. Dokládají tak, že obě místa s objekty tvořila součást jedné lokality o ploše nejméně 230 × 60–80 m (obr. 2).

LITERATURA

- Čujanová-Jílková, E. 1970: Mittelbronzezeitliche Hügelgräberfelder in Westböhmen. Archeologické studijní materiály 8. Praha.
- Gojda, M. – Vávra, M. 1985: Chýnice, Výzkumy v Čechách 1982–1983, 51.
- Hrala, J. 1973: Knovízská kultura ve středních Čechách. Archeologické studijní materiály 11. Praha.
- Chvojka, O. 2009: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové. Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque 6. Brno.
- Matoušek, V. 1982: Bloomery complex of 13th century AD at Chýnice near Prague, Archeologické rozhledy 34, 699–700.
- Matoušek, V. 1985: Chýnice, Výzkumy v Čechách 1982–1983, 51.
- Smejtek, L. 2007–2011: Osídlení z doby bronzové v Kněževsi u Prahy. 1. Text, 2. Tabulky, 3. Plány. Praha.
- Stolz, D. 2011: Pozdně halštatská polozemnice z Hořelic, okr. Praha-západ, Archeologie ve středních Čechách 15, 323–334.
- Stolz, D. – Stolzová, D. 2005: Neolitické sídliště v Úhonicích (okr. Praha-západ), Archeologie ve středních Čechách 9, 149–158.
- Stolz, D. – Stolzová, D. 2010a: Raně středověký objekt z Úhonic, okr. Praha-západ, Archeologie ve středních Čechách 14, 829–832.
- Stolz, D. – Stolzová, D. 2010b: Nové neolitické, eneolitické a laténské osídlení z Ptíc, okr. Praha-západ, Archeologie ve středních Čechách 14, 599–604.
- Stolz, D. – Korený, R. – Šrein, V. – Šreinová, B. 2009: Broušená industrie z Plešivce, Archeologie ve středních Čechách 13, 557–563.
- Vokolek, V. 2003: Gräberfelder der Lausitzer Kultur in Ostböhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 27. Pragae.

A NEOLITHIC AND LATE BRONZE AGE SETTLEMENT NEAR CHÝNICE, PRAGUE-WEST DISTRICT

Within the evaluation of Neolithic settlement in the area along the Radotín Brook, finds recovered during a rescue excavation caused by amelioration works near Chýnice in 1983 were processed as well. Archaeological situations were identified at two locations there. At the first location, there were detected traces of settlement from at least two phases of the Linear Pottery culture (stages I and II/III) in an area of at least 200 × 100 m. At the second location, there were investigated two groups, each of them consisting of three features, which dated from the advanced horizon of the Knovíz culture and the transitional Knovíz/Štítary horizon. During simultaneous surface surveys, two distinct accumulations of Knovíz pottery were identified as well. They prove that both groups of features belonged to one site with an area of at least 230 × 60–80 m.

Fig. 1. Section of a map showing sites 1 and 2 (cross-hatched ovals) and areas of amelioration works (hatched polygons)

Fig. 2. Section of a map showing the arrangement of features and accumulations of prehistoric pottery at sites 1 and 2

Fig. 3. Cross sections of features 4–8

Fig. 4. Ceramic finds from surface surveys conducted at site

1 (1–7) and polished stone industry from surface surveys conducted at site 2 (8)

Fig. 5. Ceramic finds from site 2 (feature 7)

Fig. 6. Ceramic finds from site 2 (1–2 feature 8; 3–5 accumulation B, surface collection)

Fig. 7. Position of the Late Bronze settlement near Chýnice within the relative chronological classification of the Knovíz and Štítary cultures in central Bohemia